

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
EVGENI TANČEV
prednesené 24. októbra 2019¹

Vec C-578/18

Energiavirasto
za účasti:
A,
Caruna Oy

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd, Fínsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Vnútrotný trh s elektrinou – Smernica 2009/72/ES – Venná pôsobnosť – Opravné prostriedky – Článok 37 ods. 17 – Pojem ‚strana dotknutá rozhodnutím regulačného orgánu‘ – Postavenie spotrebiteľského zákazníka podniku prevádzkovateľa elektrizačnej sústavy – Zásada účinnej súdnej ochrany“

I. Úvod

1. Môže byť spotrebiteľ, ktorý žiada národný regulačný orgán, aby overil, či sú fakturačné podmienky spotrebiteľovho distribútora elektriny v súlade s právom členského štátu, považovaný za „stranu dotknutú rozhodnutím regulačného orgánu“ podľa článku 37 ods. 17 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútrotný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES², takže spotrebiteľ má právo podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu prijatému týmto orgánom pred orgánom nezávislým od zúčastnených strán a od akejkoľvek vlády, ako je uvedené v tomto ustanovení?
2. Toto je v podstate kľúčová otázka položená v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorú Súdnemu dvoru predložil Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd, Fínsko).
3. Prejednávaná vec poskytuje Súdnemu dvoru prvú príležitosť, aby rozhodol o výklade článku 37 ods. 17 smernice 2009/72 a dôsledkoch, ktoré vyplývajú z použiteľnosti toho ustanovenia z hľadiska práva na súdne preskúmanie.

¹ Jazyk prednesu: angličtina.
² Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 55.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

4. Článok 37 ods. 17 smernice 2009/72 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby boli na vnútroštátnej úrovni vhodné mechanizmy, v rámci ktorých môže strana dotknutá rozhodnutím regulačného orgánu podať odvolanie na subjekt nezávislý od zúčastnených strán a od akejkoľvek vlády.“

B. Fínske právo

5. Podľa § 2 Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annettu laki (590/2013) (zákon č. 590/2013 o dozore nad trhom s elektrinou a plynom, ďalej len „zákon o dozore“) sa zákon o dozore uplatní okrem iného na plnenie úloh dozoru a kontroly, ktoré sú zverené Energiavirasto (Energetický úrad, Fínsko, ďalej len „Energetický úrad“) v Sähkömarkkinalaki (588/2013) [zákon o trhu s elektrinou (588/2013), ďalej len „zákon o trhu s elektrinou“], ako aj v predpisoch vydaných na jeho základe.

6. Podľa § 5 zákona o dozore úlohou Energetického úradu je dohľad nad dodržiavaním predpisov vnútroštátneho práva a práva Únie a úradných nariadení uvedených v § 2 zákona, ako aj plnenie ostatných úloh, ktoré mu zveruje § 2.

7. Podľa § 6 ods. 1 bodu 13 zákona o dozore je úlohou Energetického úradu v rámci jeho činnosti ako národného regulačného orgánu v zmysle predpisov práva Únie týkajúcich sa oblasti elektriny a plynu prispievať k tomu, aby sa zabezpečila efektívnosť a realizovanie opatrení na ochranu spotrebiteľa, ktoré sa týkajú trhu s elektrinou a plynom.

8. V § 57 ods. 2 zákona o trhu s elektrinou sa okrem iného uvádza, že prevádzkovateľ distribučnej sústavy musí spotrebiteľom ponúkať rozličné spôsoby platby na zaplatenie faktúr za distribúciu elektriny. V ponúkaných alternatívach nesmú byť neodôvodnené podmienky alebo podmienky diskriminujúce rozličné skupiny zákazníkov.

9. V § 106 ods. 2 zákona o trhu s elektrinou sa okrem iného uvádza, že Energetický úrad je zodpovedný za dohľad nad dodržiavaním tohto zákona a predpisov a úradných nariadení vydaných na jeho základe, ako aj nad dodržiavaním rozhodnutí o schválení vydaných na základe tohto zákona. Podľa tohto ustanovenia je dozor upravený osobitne v zákone o dozore. Podľa odseku 4 toho istého paragrafu Kuluttaja-asiamies (spotrebiteľský ombudsman, Fínsko) dohliada nad zákonnosťou podmienok zmlúv uvedených v kapitole 13 zákona o trhu s elektrinou (zmluvy o dodávke elektriny) z hľadiska ochrany spotrebiteľa.

10. Podľa § 114 zákona o trhu s elektrinou je možné proti rozhodnutiu Energetického úradu vydanému na základe zákona o trhu s elektrinou podať opravný prostriedok podľa postupov stanovených v Hallintolainkäyttölaki (586/1996) [správny súdny poriadok (586/1996), ďalej len „správny súdny poriadok“]. Podľa § 5 ods. 1 správneho súdneho poriadku sa rozhodnutím, proti ktorému je možné podať sťažnosť, myslí opatrenie, ktorým sa rozhodlo vo veci alebo ktorým bola vec zamietnutá ako neprípustná. Podľa § 6 ods. 1 správneho súdneho poriadku môže proti rozhodnutiu podať sťažnosť ten, voči komu rozhodnutie smeruje alebo na koho práva, povinnosti alebo záujmy má bezprostredný vplyv.

III. Skutkové okolnosti, konanie a prejudiciálne otázky

11. Podľa návrhu na začatie prejudiciálneho konania A ako spotrebiteľský zákazník uzavrel zmluvu o prenose elektrickej energie s prevádzkovateľom distribučnej sústavy, podnikom Caruna Oy (predtým Fortum Sähkösiirto Oy).³

12. Dňa 5. septembra 2013 A zaslal e-mailom žiadosť Energetickému úradu, ktorý koná ako národný regulačný orgán (ďalej len „NRO“) podľa smernice 2009/72, v ktorej ho požiadal o overenie, či je fakturačný systém podniku Caruna Oy v súlade s § 57 ods. 2 zákona o trhu s elektrinou, ktorý vyžaduje, aby prevádzkovateľ distribučnej sústavy ponúkol zákazníkovi rôzne spôsoby platby faktúr za distribúciu elektriny. Podľa vnútroštátneho súdu sa žiadosť A teda týkala práva spotrebiteľského zákazníka vybrať si medzi niekoľkými rôznymi spôsobmi platby, v zmysle prílohy I bodu 1 písm. d) smernice 2009/72. V odpovedi na žiadosť A sa Energetický úrad rozhodol preskúmať zákonnosť fakturačného systému podniku Caruna Oy.

13. Rozhodnutím z 31. marca 2014 Energetický úrad konštatoval, že Caruna Oy neporušil § 57 ods. 2 zákona o trhu s elektrinou a že a v tejto záležitosti nie sú potrebné žiadne ďalšie opatrenia. V tomto rozhodnutí bol Caruna Oy označený ako účastník konania a A ako osoba, ktorá podala žiadosť o vyšetrovanie.

14. Rozhodnutím z 28. apríla 2014 Energetický úrad zamietol žiadosť A o opravu rozhodnutia z 31. marca 2014 ako neprípustnú a zamietol jeho žiadosť o priznanie postavenia účastníka konania a na opravu rozhodnutia vo veci samej.

15. Proti rozhodnutiu Energetického úradu podal A opravný prostriedok na Helsingin hallinto-oikeus (Správny súd Helsinky, Fínsko) so žiadosťou o priznanie postavenia účastníka konania vo veci prejednáwanej Energetickým úradom. A taktiež žiadal zrušenie rozhodnutí z 31. marca 2014 a 28. apríla 2014 a vrátenie veci Energetickému úradu na nové konanie.

16. Rozhodnutím z 23. mája 2016 Helsingin hallinto-oikeus (Správny súd Helsinky) vyhovel návrhom A.

17. Energetický úrad podal proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok na Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd, Fínsko). Energetický úrad na podporu svojho opravného prostriedku tvrdí, že skutočnosť, že A podal žiadosť o vyšetrovanie na Energetický úrad, neopravňuje A k účasti na prejednávaní jeho žiadosti alebo na podanie odvolania proti rozhodnutiam Energetického úradu, týkajúcim sa jeho žiadosti pred vnútroštátnym súdom.

18. Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd) nepovažuje za jasné, či je možné v rámci správneho výkladu článku 37 ods. 17 smernice 2009/72 považovať spotrebiteľského zákazníka podniku prevádzkovateľa elektrickej sústavy, akým je A, ktorý sa domnieva, že bol poškodený fakturačným systémom tohto podniku a predložil vec NRO, za „stranu dotknutú rozhodnutím regulačného orgánu“ v zmysle tohto ustanovenia, a teda či má právo podať opravný prostriedok proti tomuto rozhodnutiu na súde.

19. Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd) najmä tvrdí, že judikatúra Súdneho dvora neobsahuje žiadne prípady, v ktorých by spotrebiteľský zákazník alebo iná fyzická osoba konajúca ako zákazník bola oprávnená podať opravný prostriedok na súde proti rozhodnutiam NRO, za okolností podobných okolnostiam v prejednáwanej veci, s prihliadnutím na to, že rozhodnutie vydané

³ Je potrebné poznamenať, že spotrebiteľský zákazník je v smernici 2009/72 v zmysle definície uvedenej v článku 2 ods. 10 tejto smernice označený ako „odberateľ elektriny v domácnosti“ a vymedzenie pojmu „prevádzkovateľ distribučnej sústavy“ sa nachádza v článku 2 ods. 6 tejto smernice. V týchto návrhoch budem všeobecne používať pojmy „spotrebiteľský zákazník“ a „podnik prevádzkovateľa sústavy“ v súlade so znením návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

Energetickým úradom ako NRO o zlučiteľnosti fakturačných pravidiel podniku prevádzkovateľa sústavy so zákonom o trhu s elektrinou bolo tiež spojené s klauzulou týkajúcou sa fakturácie v zmluve o prenose elektriny medzi uvedeným podnikom a zákazníkom spotrebiteľom. Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd) ďalej uvádza, že dohľad nad zákonnosťou zmlúv o dodávke elektriny z hľadiska ochrany spotrebiteľa je vo vnútroštátnych právnych predpisoch upravený ako úloha pre spotrebiteľského ombudsmana a spotrebiteľ má tiež možnosť predložiť spory na Kuluttajariitalautakunta (Rada pre spotrebiteľské spory, Fínsko) alebo na všeobecné súdy, keďže právomoc vydať právne záväzný rozsudok v individuálnom spotrebiteľskom spore má iba všeobecný súd a nie správny súd, pretože vo Fínsku neexistuje konkrétna právna inštitúcia pre menšie spotrebiteľské spory.

20. Za týchto okolností Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd) rozhodol prerušiť konanie vo veci samej a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa článok 37 [smernice 2009/72] vykladať v tom zmysle, že osoba, ktorá je spotrebiteľským zákazníkom podniku prevádzkovateľa sústavy a ktorá na národný regulačný orgán podala podnet na začatie konania týkajúceho sa podniku prevádzkovateľa sústavy, sa má považovať za ‚dotknutú stranu‘ v zmysle odseku 17 citovaného článku, ktorá je dotknutá rozhodnutím regulačného orgánu a tým oprávnená podať na vnútroštátny súd opravný prostriedok proti rozhodnutiu národného regulačného orgánu týkajúceho sa podniku prevádzkovateľa sústavy?
2. Ak sa osoba označená v prvej otázke nemá považovať za ‚dotknutú stranu‘ v zmysle článku 37 [smernice 2009/72], má spotrebiteľský zákazník v postavení, v akom sa nachádza osoba, ktorá podala opravný prostriedok v konaní vo veci samej, právo – vyplývajúce z práva Únie na nejakom inom právnom základe – zúčastniť sa prejednávania ňou podaného návrhu na zavedenie nejakého opatrenia, resp. dať vec preskúmať vnútroštátnemu súdu, alebo sa táto otázka spravuje vnútroštátnym právom?“

21. Písomné pripomienky predložili Súdnemu dvoru A, fínska, maďarská a holandská vláda, ako aj Európska komisia. A, Energetický úrad, fínska vláda a Komisia sa zúčastnili na pojednávaní, ktoré sa konalo 19. júna 2019.

IV. Zhrnutie pripomienok účastníkov konania

22. A, holandská vláda a Komisia sa domnievajú, že spotrebiteľský zákazník v postavení A sa kvalifikuje ako „dotknutá strana“ v zmysle článku 37 ods. 17 smernice 2009/72, zatiaľ čo Energetický úrad, ako aj fínska a maďarská vláda, majú opačný názor.

23. A tvrdí, že jeho žiadosť adresovaná Energetickému úradu, týkajúca sa fakturačného systému podniku Caruna Oy, predstavuje sťažnosť zakladajúcu právo na podanie opravného prostriedku podľa článku 37 ods. 11 smernice 2009/72. Spôsoby riešenia sťažností spotrebiteľov vo fínskom práve nenahrádzajú článok 37 ods. 11 smernice 2009/72, okrem iného vzhľadom na čas a náklady spojené s podávaním sťažností na všeobecných súdoch, ako aj na skutočnosť, že rozhodnutie Rady pre spotrebiteľské spory je pre strany nezáväzným odporúčaním. A na pojednávaní uviedol, že v rovnakej veci podal sťažnosť Rade pre spotrebiteľské spory, avšak po vydaní rozhodnutia Energetického úradu nepovažoval za opodstatnené pokračovať, pretože podľa jeho názoru by v praxi táto Rada pravdepodobne neprijala rozhodnutie odchyľujúce sa od rozhodnutia NRO.

24. Energetický úrad tvrdí, že článok 37 smernice 2009/72 sa netýka spotrebiteľských zákazníkov a NRO nie sú podľa tejto smernice povinné vybavovať sťažnosti spotrebiteľov. Žiadosti o vyšetrovanie sú upravené vnútroštátnymi právnymi predpismi a sporné rozhodnutia sa nezakladajú na článku 37 ods. 11 smernice 2009/72. A bol iba informátorom. Účinná súdna ochrana je zabezpečená prostredníctvom Rady pre spotrebiteľské spory a všeobecných súdov a priznanie práva spotrebiteľa na podanie opravného prostriedku na správne súdy vo veci samej by znamenalo, že by všetci potenciálni spotrebiteľskí zákazníci vo Fínsku mali rovnaké práva.

25. Fínska vláda, ktorú vo veľkej miere podporuje maďarská vláda, tvrdí, že vnútroštátna právna úprava, ktorá umožňuje každej fyzickej alebo právnickej osobe podať žiadosť o vyšetrovanie na Energetický úrad, predstavuje čisto vnútroštátne riešenie, ktoré nesúvisí so smernicou 2009/72. NRO nie sú podľa smernice 2009/72 povinné vybavovať sťažnosti spotrebiteľov a vzhľadom na znenie, pôvod, kontext a účel smernice 2009/72 sa článok 37 ods. 11, 12 a 17 tejto smernice vzťahuje len na elektroenergetické podniky. Zdôrazňuje, že fínske právne predpisy stanovujú mechanizmy na riešenie sťažností spotrebiteľov prostredníctvom Rady pre spotrebiteľské spory a spotrebiteľského ombudsmana a spotrebiteľia môžu tiež podať žalobu na všeobecné súdy proti elektroenergetickým podnikom, ktoré údajne porušujú ich práva podľa zákona o trhu s elektrinou, a teda účinná súdna ochrana je zabezpečená.

26. Holandská vláda tvrdí, že na základe judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa postavenia strán dotknutých rozhodnutiami NRO,⁴ sa spotrebiteľský zákazník považuje za „dotknutú stranu“ podľa článku 37 ods. 17 smernice 2009/72, pokiaľ rozhodnutie NRO ovplyvňuje jeho práva vyplývajúce z práva Únie. Je to tak v prejednávanej veci, kde A podal žiadosť NRO, o ktorej sa domnieva, že bola považovaná za sťažnosť podľa článku 37 ods. 11 smernice 2009/72 a rozhodnutie NRO ovplyvňuje právo A na výber spôsobu platby podľa článku 3 ods. 7 a prílohy I bodu 1 písm. d) smernice 2009/72. Zdôrazňuje, že článok 3 ods. 13 smernice 2009/72 sa odlišuje od článku 37 ods. 11 tejto smernice, ktorý nijako neobmedzuje právo na prístup k súdu, pokiaľ sa rozhodnutie NRO dotýka práv zákazníka vyplývajúcich z tejto smernice.

27. Komisia súhlasí s týmto názorom. Na základe znenia a kontextu sa článok 37 ods. 17 smernice 2009/72 vzťahuje na spotrebiteľských zákazníkov, a ako zdôraznila Komisia na pojednávaní, je formulovaný všeobecne, a teda širšie ako článok 37 ods. 11 a 12 tejto smernice. Komisia ďalej tvrdí, že článok 3 ods. 13 a článok 37 ods. 17 smernice 2009/72 stanovujú pre členské štáty rozdielne povinnosti, a keďže sa javí, že všeobecné súdy vo Fínsku nemajú právomoc preskúmať zákonnosť rozhodnutí NRO, pokiaľ spotrebiteľský zákazník nemá právo podať opravný prostriedok podľa článku 37 ods. 17 tejto smernice, nemôže napadnúť rozhodnutie NRO, ktoré sa stalo právoplatným.

V. Analýza

28. Podstata otázok položených Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd) spočíva v posúdení, či má uvedený súd na základe smernice 2009/72 a všeobecne práva Únie povinnosť poskytnúť za okolností sporu vo veci samej to, čo sa javí ako prostriedok súdneho preskúmania, ktorý neexistuje v práve členského štátu.

29. Domnievam sa, že na úvod je potrebné preskúmať rozhodnutia Súdneho dvora týkajúce sa postavenia strán dotknutých rozhodnutiami NRO a či sporné rozhodnutie Energetického úradu patrí do vecnej pôsobnosti smernice 2009/72 a následne pristúpiť k výkladu článku 37 ods. 17 smernice 2009/72.

4 Holandská vláda sa odvoláva najmä na rozsudok z 21. februára 2008, Tele2 Telecommunication (C-426/05, EU:C:2008:103, body 26, 30 a 32).

30. Na základe uvedeného sa domnievam, že druhá otázka je neprípustná v rozsahu, v akom sa týka práva A zúčastniť sa konania, ktoré viedlo k spornému rozhodnutiu Energetického úradu. K tejto otázke sa účastníci konania nevyjadrili a jej relevantnosť nebola prejednaná ani v návrhu na začatie prejudiciálneho konania. V spise sa preto nenachádzajú dostatočné informácie o relevantných skutočnostiach a právnych predpisoch, ktoré by Súdnemu dvoru umožnili rozhodnúť.⁵ Vzhľadom na to, že zostávajúca časť druhej otázky sa týka práv na súdne preskúmanie pred súdom členského štátu, ide o opakovanie prvej otázky. Odpoviem iba na prvú otázku.

31. Moja analýza je rozdelená do troch častí. Po prvé v časti A sa budem zaoberať rozhodnutiami Súdneho dvora týkajúcimi sa postavenia strán dotknutých rozhodnutiami NRO v súvislosti s prejednávanou vecou. Po druhé v časti B preskúmam, či sporné rozhodnutie Energetického úradu patrí do vecnej pôsobnosti smernice 2009/72. Po tretie v časti C sa budem venovať výkladu článku 37 ods. 17 smernice 2009/72 za okolností sporu vo veci samej.

32. Na základe tejto analýzy som dospel k záveru, že spotrebiteľského zákazníka podniku prevádzkovateľa elektrizačnej sústavy, akým je A, nemožno za okolností sporu vo veci samej považovať za „stranu dotknutú rozhodnutím regulačného orgánu“ na účely článku 37 ods. 17 smernice 2009/72.

A. Rozhodnutia Súdneho dvora o stranách dotknutých rozhodnutiami NRO

33. Ako je uvedené v pripomienkach fínskej, maďarskej a holandskej vlády, ako aj Komisie, Súdny dvor už preskúmal postavenie účastníkov konania, dotknutých rozhodnutiami NRO, a to najmä v rozsudkoch vo veci Tele2 Telecommunication⁶, T-Mobile Austria⁷, Arcor⁸ a E.ON Földgáz Trade⁹, v súvislosti s výkladom opatrení Únie týkajúcich sa iných regulovaných trhov, konkrétne telekomunikácií a zemného plynu. Domnievam sa však, že okolnosti vo veciach, ktorými sa tieto rozhodnutia zaoberajú, sa líšia od okolností prejednáwanej veci, pretože v žiadnom z týchto rozhodnutí nebol sporný vecný dosah práva Únie. Ako vysvetlím v časti B týchto návrhov, je to rozhodujúce pre vyriešenie sporu vo veci samej.

34. Vec Tele2 Telecommunication¹⁰ sa okrem iného týkala výkladu článku 4 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/21/ES zo 7. marca 2002 o spoločnom regulačnom rámci pre elektronické komunikačné siete a služby (rámcová smernica)¹¹. Spor vo veci samej sa týkal spôsobilosti podniku spochybníť rozhodnutie NRO adresované konkurenčnému podniku v rámci správneho konania o analýze trhu, ktoré uskutočnil NRO podľa tejto smernice. Inými slovami, vecná pôsobnosť rámcovej smernice už bola daná, keďže Súdny dvor vo veci Tele2 Telecommunication rozhodol, že článok 4 tejto smernice a zásada účinnej súdnej ochrany zaručená právom Únie chránia práva tretích osôb, ktoré sú dotknuté predmetným rozhodnutím NRO v tejto veci.

5 Pozri napríklad rozsudky z 13. decembra 2018, Rittinger a i. (C-492/17, EU:C:2018:1019, body 37 až 39), a z 2. mája 2019, Asendia Spain (C-259/18, EU:C:2019:346, body 16 až 20).

6 Rozsudok z 21. februára 2008 (C-426/05, EU:C:2008:103).

7 Rozsudok z 22. januára 2015 (C-282/13, EU:C:2015:24).

8 Rozsudok z 24. apríla 2008 (C-55/06, EU:C:2008:244).

9 Rozsudok z 19. marca 2015 (C-510/13, EU:C:2015:189).

10 Rozsudok z 21. februára 2008 (C-426/05, EU:C:2008:103, najmä body 2, 12 až 15, 27, 30 až 39 a 43 až 48).

11 Ú. v. ES L 108, 2002, s. 33; Mim. vyd. 13/029, s. 349; „rámcová smernica“. Článok 4 ods. 1 smernice 2002/21 stanovuje: „Členské štáty zabezpečia na národnej úrovni existenciu účinného mechanizmu, prostredníctvom ktorého každý užívateľ alebo podnik poskytujúci elektronické komunikačné siete a/alebo služby, dotknutý rozhodnutím [NRO] má právo na odvolanie proti tomuto rozhodnutiu k odvolaciemu orgánu, ktorý je nezávislý na zúčastnených stranách.“

35. Vo veci T-Mobile Austria¹² sa Súdny dvor riadil rámcom stanoveným v rozsudku Tele2 Telecommunication, keď posudzoval spôsobilosť podniku spochybníť rozhodnutie prijaté NRO v rámci konania o schválenie zmeny vlastnickej štruktúry vyplývajúcej z fúzie určitých podnikov podľa telekomunikačných pravidiel Únie. Súdny dvor rozhodol, že taký podnik sa má považovať za dotknutú stranu podľa článku 4 ods. 1 rámcovej smernice, ak je konkurentom podniku, resp. podnikov, ktoré sú adresátmi rozhodnutia NRO, a ak toto rozhodnutie je vydané v konaní zameranom na ochranu hospodárskej súťaže a môže mať vplyv na postavenie tohto podniku na trhu.

36. Vo veci Arcor¹³ Súdny dvor postupoval podobne pri výklade článku 5a ods. 3 smernice Rady 90/387/EHS z 28. júna 1990 o vytvorení vnútorného trhu pre telekomunikačné služby na základe implementácie otvorených sietí¹⁴, ktorý je takmer totožný s článkom 37 ods. 17 smernice 2009/72. Rovnako ako veci Tele2 Telecommunication a T-Mobile Austria sa vec Arcor týkala spôsobilosti tretej strany spochybníť rozhodnutie NRO, spadajúce do vecnej pôsobnosti smernice 90/387, konkrétne rozhodnutie týkajúce sa schválenia cien za neviazaný prístup k účastníckym prípojkám. Súdny dvor vo veci Arcor zdôraznil, že na to, aby tretia strana mala nárok na účinné súdne preskúmanie podľa tejto smernice a všeobecne podľa práva Únie, sa nevyžaduje žiaden zmluvný vzťah medzi treťou stranou a stranou podliehajúcou rozhodnutiu NRO.

37. Vec E.ON Földgáz Trade¹⁵ sa týkala spôsobilosti prevádzkovateľa na maďarskom trhu so zemným plynom, ktorý mal ako držiteľ povolenia na prepravu plynu napadnúť rozhodnutie NRO, ktorým sa zmenili pravidlá kódexu plynárenskej sústavy pre rozhodovanie o žiadostiach o dlhodobé pridelenie kapacity. Súdny dvor konštatoval, že aj keď smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/55/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa ruší smernica 98/30/ES¹⁶, neobsahovala konkrétne ustanovenia o opravných prostriedkoch, ktoré má taký prevádzkovateľ k dispozícii, rozhodnutie NRO podlieha pravidlám Únie, pokiaľ ide o prístup hospodárskych subjektov pôsobiacich na trhu k sieti na prepravu zemného plynu. Na tomto základe Súdny dvor rozhodol, že tieto pravidlá Únie a zásada účinnej súdnej ochrany zaručené právom Únie zabezpečujú súdne preskúmanie pre tretie strany, ktorých práva boli sporným rozhodnutím NRO potenciálne porušené. Rovnako ako veci Tele2 Telecommunication, T-Mobile Austria a Arcor sa vec E.ON Földgáz Trade týkala rozhodnutia NRO, ktoré spadalo do vecnej pôsobnosti príslušných pravidiel Únie, konkrétne rozhodnutia týkajúceho sa prístupu k plynárenskej prepravnej sieti.

38. Okolnosti vecí, na ktoré sa vzťahujú predchádzajúce rozsudky, sa preto líšia od okolností prejednávanej veci minimálne v dvoch zásadných aspektoch. Po prvé, všetky sa týkali prípadu, keď tretia strana uplatňovala svoje práva na súdne preskúmanie rozhodnutia vydaného NRO. V prejednávanej veci sa naopak A môže považovať za adresáta sporného rozhodnutia Energetického úradu, keďže A podal žiadosť o vyšetrovanie a je v ňom uvedený (pozri bod 13 vyššie). Po druhé, vo všetkých predchádzajúcich rozhodnutiach bola vecná pôsobnosť príslušného aktu Únie nepochybne daná na základe postupu, ktorý bol NRO oprávnený alebo povinný začať podľa príslušného aktu Únie. Naopak, v prejednávanej veci je potrebné určiť, či sporné rozhodnutie Energetického úradu patrí do vecnej pôsobnosti smernice 2009/72.

12 Rozsudok z 22. januára 2015 (C-282/13, EU:C:2015:24, najmä body 12 až 26, 32 až 39 a 46 až 48).

13 Rozsudok z 24. apríla 2008 (C-55/06, EU:C:2008:244, najmä body 32 až 39 a 171 až 178).

14 [neoficiálny preklad] (Ú. v. ES L 192, 1990, s. 1), zmenená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 97/51/ES zo 6. októbra 1997, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 90/387/EHS a 92/44/EHS na účely prispôsobenia sa konkurenčnému prostrediu v oblasti telekomunikácií [neoficiálny preklad] (Ú. v. ES L 295, 1997, s. 23). Článok 5a ods. 3 smernice 90/387 stanovoval: „Členské štáty zabezpečia existenciu vhodných mechanizmov na vnútroštátnej úrovni, podľa ktorých má strana dotknutá rozhodnutím [NRO] právo podať odvolanie na orgán, ktorý je nezávislý od zúčastnených strán.“ [neoficiálny preklad]

15 Rozsudok z 19. marca 2015 (C-510/13, EU:C:2015:189, body 17 až 29 a 37 až 51).

16 Ú. v. EÚ L 176, 2003, s. 57; Mim. vyd. 12/002, s. 230. V rozsudku z 19. marca 2015, E.ON Földgáz Trade (C-510/13, EU:C:2015:189, body 30 až 35), Súdny dvor rozhodol, že smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55 (Ú. v. EÚ L 211, 2009, s. 94), nebola uplatniteľná *ratione temporis*, takže nemal príležitosť vykladať článok 41 ods. 17 tejto smernice, ktorý je totožný s článkom 37 ods. 17 smernice 2009/72.

B. Uplatnenie smernice 2009/72 v prejednávanej veci

39. Je dôležité pripomenúť, že Európska únia nemá všeobecnú právomoc nad prostriedkami nápravy mimo oblastí, v ktorých má vecnú právomoc.¹⁷ Vzhľadom na to, že článok 37 ods. 17 smernice 2009/72 je v podstate ustanovením o prostriedkoch nápravy, ktoré vymedzuje osoby oprávnené napadnúť rozhodnutie NRO, odpoveď na položenú otázku závisí od toho, či sa vecná pôsobnosť smernice 2009/72 rozširuje na sporné rozhodnutie Energetického úradu. Ak je to tak, nevyhnutne sa uplatnia záruky opravných prostriedkov stanovené v smernici 2009/72 a všeobecne v práve Únie.

40. Po prvé dospievam k záveru, že podľa doslovného výkladu smernica 2009/72 neukladá NRO povinnosť prejednať také žiadosti o vyšetrovanie, o aké ide v prejednávanej veci. Ako uviedli Energetický úrad a fínska vláda, možnosť fyzických a právnických osôb podať podľa fínskych právnych predpisov žiadosti NRO o vyšetrovanie predstavuje vnútroštátne riešenie, ktoré nesúvisí so smernicou 2009/72.

41. Po druhé, ako uviedli Energetický úrad, ako aj fínska a maďarská vláda, znenie smernice 2009/72 neukladá NRO ani povinnosť vybavovať sťažnosti spotrebiteľov. Ako rozhodol Súdny dvor,¹⁸ smernica 2009/72 obsahuje niekoľko ustanovení o ochrane spotrebiteľa. Článok 3 ods. 7 tejto smernice stanovuje, že členské štáty prijímú náležité opatrenia na ochranu spotrebiteľov a zabezpečia vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa okrem iného, pokiaľ ide o mechanizmy urovnávania sporov. Táto smernica predovšetkým ukladá členským štátom povinnosť zabezpečiť primerané postupy na vybavovanie sťažností a postupy mimosúdneho urovnávania sporov v prípade sťažností spotrebiteľov.¹⁹

42. Ako je uvedené v niektorých ustanoveniach a odôvodneniach smernice 2009/72, NRO pri zabezpečovaní účinnosti a presadzovaní opatrení na ochranu spotrebiteľa stanovených v tejto smernici,²⁰ ktoré môžu zahŕňať vybavovanie sťažností, plnia úlohu spolupráce s ostatnými príslušnými orgánmi. Podľa článku 3 ods. 13 smernice 2009/72 „členské štáty zabezpečia, aby existoval nezávislý mechanizmus, ako napríklad ombudsman pre odvetvie energetiky alebo orgán zastupujúci spotrebiteľov, na účinné vybavovanie sťažností a mimosúdne urovnávanie sporov“. Zo znenia „ako napríklad“ v tomto ustanovení možno vyvodiť, že výber príslušného orgánu pre vybavovanie sťažností spotrebiteľov a riešenie sporov spadá do diskrečnej právomoci členských štátov. Pripomienky fínskej vlády týkajúce sa legislatívnej histórie smernice 2009/72, podľa ktorých boli zmeny navrhované Európskym parlamentom týkajúce sa vybavovania sťažností spotrebiteľov zo strany NRO presunuté zo súčasného článku 37 do článku 3 smernice 2009/72,²¹ ďalej podporujú túto úvahu.

43. Môže byť užitočné doplniť, že táto analýza sa javí byť v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ (prepracované znenie)²², ktorou sa zrušuje smernica 2009/72 s účinnosťou od 1. januára 2021.²³ Je potrebné poznamenať, že smernica 2019/944 obsahuje

17 Pozri v tejto súvislosti návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Tančev vo veci GRDF (C-236/18, EU:C:2019:441, bod 34 a citovaná judikatúra).

18 Pozri napríklad uznesenie zo 14. mája 2019, Acea Energia a i. (C-406/17 až C-408/17 a C-417/17, neuvverejnené, EU:C:2019:404, bod 55).

19 Pozri smernicu 2009/72, najmä odôvodnenia 42, 54, prílohu I bod 1 písm. f).

20 Pozri smernicu 2009/72, najmä odôvodnenia 37, 51, článok 36 písm. g), článok 37 ods. 1 písm. j), n) a článok 37 ods. 2. Pozri napríklad aj výkladovú poznámku Komisie z 22. januára 2010 o maloobchodných trhoch v smernici 2009/72 a smernici 2009/73, ktorá je k dispozícii na internetovej stránke <https://ec.europa.eu/energy/>, konkrétne časti 3 a 4.5.

21 V prvom čítaní návrhu, ktorý viedol k smernici 2009/72, Parlament navrhol doplniť odsek k súčasnému článku 37: „[NRO] vytvorí nezávislú službu alebo alternatívny systém opravných prostriedkov, ako je nezávislý ombudsman pre odvetvie energetiky alebo orgán zastupujúci spotrebiteľov. Táto služba alebo systém zodpovedá za efektívne vybavovanie sťažností a musia konať v súlade s najlepšimi postupmi. [NRO] stanoví normy a usmernenia pre vybavovanie sťažností výrobcami energie a prevádzkovateľmi siete.“ Legislatívne uznesenie Európskeho parlamentu z 18. júna 2008 o návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2003/54/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrickou energiou (Ú. v. EÚ C 286 E, 2009, s. 106), navrhlo článok 22c ods. 13. Tento návrh nebol prevzatý do spoločnej pozície Rady (Ú. v. EÚ C 70 E, 2009, s. 1) a v rámci druhého čítania boli do ustanovenia súčasného článku 3 pridané podobné ustanovenia. Pozri odporúčanie Európskeho parlamentu do druhého čítania z 2. apríla 2009, A6-0216/2009.

22 Ú. v. EÚ L 158, 2019, s. 125.

23 Pozri smernicu 2019/944, článok 72 prvý odsek.

ustanovenie zhodné s článkom 37 ods. 17²⁴ a zachováva úlohu spolupráce NRO v oblasti ochrany spotrebiteľa.²⁵ Konkrétne článok 26 ods. 1 tejto smernice stanovuje právo spotrebiteľov na mimosúdne urovanie sporov „prostredníctvom nezávislého mechanizmu, ako je ombudsman pre energetiku alebo spotrebiteľský orgán, alebo prostredníctvom regulačného orgánu“,²⁶ čo potvrdzuje fakultatívnu úlohu NRO.

44. Po tretie, s výhradou overenia vnútroštátnym súdom, sporné rozhodnutie Energetického úradu zrejme nepredstavuje rozhodnutie patriace do kategórie urovnania sporov podľa článku 37 ods. 11 alebo 12 smernice 2009/72. Ako sa uvádza v jednotlivých ustanoveniach smernice 2009/72, článok 37 ods. 11 a 12 sa týka rozhodnutí, ktoré NRO prijal ako orgán na urovanie sporov²⁷ s cieľom vyriešiť horizontálne spory medzi dvoma alebo viacerými stranami v situáciách, ktoré sú v nich uvedené. Článok 37 ods. 11 ustanovuje osobitný postup týkajúci sa sťažností podaných „každou stranou“ proti prevádzkovateľovi prenosovej alebo distribučnej sústavy v súvislosti s povinnosťami tohto prevádzkovateľa podľa tejto smernice, ktorého výsledkom je záväzné rozhodnutie NRO, pokiaľ alebo dokiaľ sa nezruší v odvolacom konaní. Článok 37 ods. 12 sa týka „sťažnos[tí] a [žiadostí] o preskúmanie“ týkajúcich sa rozhodnutí NRO o tarifách alebo metodikách, podaných „každ[ou] stran[ou], na ktorú sa vzťahuje rozhodnutie... a ktorá má... právo podať sťažnosť“ v súvislosti s takýmito rozhodnutiami, a stanovuje určité procesné obmedzenia týkajúce sa takýchto sťažností, pokiaľ ide o lehotu na podanie a neexistenciu odkladného účinku.²⁸

45. Pokiaľ by to bol konečný stav veci, nemal by som problém odpovedať na prvú otázku záporne. Ako však uviedol vnútroštátny súd (pozri body 12 a 19 vyššie), sporné rozhodnutie Energetického úradu sa týka, pokiaľ ide o podnik prevádzkovateľa elektrizačnej sústavy, dodržiavania § 57 ods. 2 zákona o trhu s elektrinou, ktorý je založený na článku 3 ods. 7 a prílohe I bode 1 písm. d) smernice 2009/72, ktoré od členských štátov vyžadujú, aby zabezpečili, že spotrebiteľskému zákazníkovi sa ponúkne široký výber spôsobov platby, a toto rozhodnutie je tiež spojené s doložkou v zmluve medzi spotrebiteľským zákazníkom a podnikom prevádzkovateľa sústavy v prejednávanej veci.

46. V prejednávanej veci ide teda o komplikovanú situáciu, keď podľa toho, ako tomu rozumiem, Energetický úrad nie je v zmysle právnych predpisov členského štátu povinný prijať rozhodnutie o žiadosti o vyšetrovanie, ale keďže na základe žiadosti A konal a prijal rozhodnutie týkajúce sa opatrení na ochranu spotrebiteľských zákazníkov, akým je A podľa smernice 2009/72, táto situácia podľa všetkého zakladá nevyhnutnú vecnú súvislosť medzi sporným rozhodnutím Energetického úradu a smernicou 2009/72. Rozhodnutie Energetického úradu sa v skutočnosti týka vnútroštátnych ustanovení, ktoré predstavujú implementáciu určitých druhov ochrany poskytovanej spotrebiteľom podľa smernice 2009/72 do fínskeho práva. Na základe toho možno konštatovať, že rozhodnutie Energetického úradu spadá do vecnej pôsobnosti smernice 2009/72 a záruky opravných prostriedkov stanovené v článku 37 ods. 17 smernice 2009/72 a všeobecne v práve Únie sú teda uplatniteľné.

²⁴ Pozri smernicu 2019/944, článok 60 ods. 8.

²⁵ Pozri smernicu 2019/944, najmä odôvodnenie 86, článok 58 písm. g) a článok 59 písm. r).

²⁶ Kurzívou zvýraznil generálny advokát. Pozri tiež smernicu 2019/944, odôvodnenie 36.

²⁷ Pozri smernicu 2009/72, najmä článok 34 ods. 4 a článok 37 ods. 3 písm. b), článok 37 ods. 4 písm. e) a článok 37 ods. 5 písm. c). Podľa článku 37 ods. 15 tejto smernice sťažnosťami uvedenými v článku 37 ods. 11 a 12 tejto smernice „nie je dotknuté vykonávanie práv na odvolanie podľa práva [EÚ] a/alebo vnútroštátneho práva“.

²⁸ Pozri v tejto súvislosti CABAU, E., ENNSER, B.: Chapter 6. National Regulatory Authorities. In: JONES, C. (ed.): *EU Energy Law, Volume I: The Internal Energy Market*. 4. vydanie, Claeys & Casteels, 2016, body 6.107 – 6.115.

C. Výklad článku 37 ods. 17 smernice 2009/72

47. Nówum v prejednávanej veci sa týka toho, ako sa má za týchto okolností vykladať článok 37 ods. 17 smernice 2009/72 a zásada účinnej súdnej ochrany zaručená právom Únie vo vzťahu k takému spotrebiteľskému zákazníkovi, akým je A. Poskytuje právo členského štátu dostatočné možnosti, aby zabezpečilo právo spotrebiteľského zákazníka na účinnú súdnu ochranu, alebo právo Únie skôr vyžaduje, aby členský štát vytvoril nový opravný prostriedok v rámci správneho konania týkajúceho sa žiadostí o vyšetrovanie pred NRO?

48. Podľa ustálenej judikatúry je zásada účinnej súdnej ochrany všeobecnou zásadou práva Únie, ktorá vyplýva z ústavných tradícií spoločných pre členské štáty, zakotvená v článkoch 6 a 13 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a bola takisto potvrdená v článku 47 Charty základných práv Európskej únie, spolu s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ, podľa ktorého členské štáty musia zabezpečiť súdnu ochranu práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie.²⁹ Z toho vyplýva, že hoci v zásade vo vnútroštátnom práve by malo byť upravené postavenie osoby podliehajúcej súdnej právomoci a jej záujem potrebný na to, aby mohla podať žalobu, právo Únie okrem iného vyžaduje, aby vnútroštátna právna úprava nebránila právu na účinnú súdnu ochranu.³⁰ Dôležité je, že Súdny dvor už od veci Unibet³¹ konštatoval, že členské štáty sú v záujme zabezpečenia účinnej súdnej ochrany práv jednotlivcov vyplývajúcich z práva Únie povinné zaviesť nový opravný prostriedok v rámci vnútroštátneho práva, iba ak žiadny takýto prostriedok neexistuje.

49. V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania (pozri bod 19 vyššie) vyplýva, že fínske právo stanovuje zákonné prostriedky, ktoré umožňujú spotrebiteľskému zákazníkovi podať individuálnu sťažnosť proti podniku prevádzkovateľa elektrizačnej sústavy, s cieľom určiť povinnosti tohto prevádzkovateľa podľa smernice 2009/72. Medzi tieto zákonné prostriedky patrí možnosť spotrebiteľa podať sťažnosť Rade pre spotrebiteľské spory a spotrebiteľskému ombudsmanovi, ako aj žalobu na všeobecné súdy.

50. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že žiadny z účastníkov konania, ktorí predložili pripomienky v prejednávanej veci, nevyvrátil tvrdenia fínskej vlády na pojednávaní, že spotrebiteľský zákazník môže podať žalobu na všeobecných súdoch s cieľom určiť, či podnik prevádzkovateľa sústavy dodržiava smernicu 2009/72, čím je zaručené právo spotrebiteľského zákazníka na účinnú súdnu ochranu podľa práva Únie, a že rozhodnutia NRO nie sú záväzné pre všeobecné súdy ani pre Radu pre spotrebiteľské spory. Okrem toho tvrdenia A týkajúce sa prípadných nevýhod podania sťažnosti Rade pre spotrebiteľské spory a na všeobecných súdoch (pozri bod 23 vyššie) nepreukazujú, že by tieto zákonné prostriedky nemohli spotrebiteľskí zákazníci využiť alebo že je právo spotrebiteľského zákazníka na účinnú súdnu ochranu inak vylúčené.

51. Na základe vyššie uvedených úvah sa domnievam, že zásada účinnej súdnej ochrany podľa práva Únie v zásade nevyžaduje, aby členský štát vytvoril nový zákonný prostriedok v konaní o žiadosti o preskúmanie pred NRO, ak existujú iné účinné zákonné prostriedky, ktoré umožňujú spotrebiteľskému zákazníkovi určiť, či podnik prevádzkovateľa sústavy plní svoje povinnosti podľa smernice 2009/72, čo prináleží zistiť vnútroštátnemu súdu.

29 Pozri napríklad rozsudky z 13. marca 2007, Unibet (C-432/05, EU:C:2007:163, body 37 a 38 a citovaná judikatúra), a z 24. júna 2019, Komisia/Polsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu) (C-619/18, EU:C:2019:531, body 48 a 49 a citovaná judikatúra).

30 Pozri napríklad rozsudky zo 16. júla 2009, Mono Car Styling (C-12/08, EU:C:2009:466, bod 49 a citovaná judikatúra), a z 19. marca 2015, E.ON Földgáz Trade (C-510/13, EU:C:2015:189, bod 50).

31 Rozsudok z 13. marca 2007 (C-432/05, EU:C:2007:163, najmä body 40 a 41). Pozri napríklad aj rozsudky z 3. októbra 2013, Inuit Tapiriit Kanatami a i./Parlament a Rada (C-583/11 P, EU:C:2013:625, body 103 a 104), a z 24. októbra 2018, XC a i. (C-234/17, EU:C:2018:853, bod 51).

52. Preto dospievam k záveru, že vzhľadom na možnosti, ktoré má podľa fínskeho práva A k dispozícii, a ako vyžadujú vyššie uvedené ustanovenia smernice 2009/72, A nie je možné považovať za „stranu dotknutú rozhodnutím regulačného orgánu“ v zmysle článku 37 ods. 17 smernice 2009/72, hoci Súdny dvor vykladá ustanovenia o opravných prostriedkoch, ako je článok 37 ods. 17 smernice 2009/72, vo všeobecnosti extenzívne.³² Výklad tohto ustanovenia nemôže narušiť právny rámec pre vybavovanie sťažností spotrebiteľov, ktorý je podrobne uvedený vyššie a stanovený v smernici 2009/72, aj keď sa NRO rozhodne zaoberať sa sťažnosťou, ktorá by mohla byť považovaná za sťažnosť vyžadujúcu uplatnenie tejto smernice. Za predpokladu, že tieto možnosti sú primerané na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany práv spotrebiteľa, čo je otázkou, ktorú má určiť vnútroštátny súd, znenie článku 37 ods. 17 smernice 2009/72, ani jeho kontext alebo účel nemôžu podporiť taký výklad tohto ustanovenia, aký presadzuje A, holandská vláda a Komisia.

53. Som si vedomý skutočnosti, že odseky 16 a 17 článku 37 boli zavedené do smernice 2009/72 spolu s novými pravidlami posilňujúcimi nezávislosť NRO, ich ciele, povinnosti a právomoci.³³ Ako je uvedené vo výkladovej poznámke Komisie o NRO,³⁴ odseky 16 a 17 článku 37 sa týkajú právnej zodpovednosti NRO, a teda že musí byť možné podať žalobu proti rozhodnutiam NRO, čo súvisí s nezávislosťou a zodpovednosťou NRO.³⁵ Táto poznámka tiež upozorňuje na možnosť, že vláda štátu môže napadnúť rozhodnutie NRO.³⁶ Aj keď táto poznámka naznačuje, že pojem „dotknutá strana“ podľa článku 37 ods. 17 smernice 2009/72 sa v zásade uplatňuje na akúkoľvek stranu, na ktorú sa vzťahuje rozhodnutie NRO, nezohľadňuje nezvyčajnú situáciu, keď je NRO požiadaný, aby prijal rozhodnutie, ktoré je v rozpore s rámcom opravných prostriedkov stanoveným v smernici 2009/72 a právnymi predpismi členských štátov.

VI. Návrh

54. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem Súdnemu dvoru, aby na prejudiciálne otázky položené Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd, Fínsko) odpovedal takto:

Článok 37 ods. 17 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES, sa má vykladať v tom zmysle, že spotrebiteľského zákazníka podniku prevádzkovateľa elektrizačnej sústavy nemožno za okolností sporu vo veci samej považovať na účely tohto ustanovenia za „stranu dotknutú rozhodnutím regulačného orgánu“.

32 Toto je ilustrované rozsudkami Súdneho dvora analyzovanými v časti A vyššie. Pozri tiež napríklad rozsudok z 13. októbra 2016, Polkomtel (C-231/15, EU:C:2016:769, body 20 a 21).

33 Pozri smernicu 2009/72, najmä odôvodnenie 33. V článku 37 ods. 16 tejto smernice sa uvádza: „Rozhodnutia, ktoré prijímajú regulačné orgány, sú plne odôvodnené a opodstatnené a umožňujú súdne preskúmanie. Rozhodnutia sú verejne dostupné, pričom zachovávajú dôvernosť citlivých obchodných informácií.“

34 Pozri výkladovú poznámku Komisie z 22. januára 2010 o regulačných orgánoch v smernici 2009/72 a smernici 2009/73, ktorá je k dispozícii na stránke <https://ec.europa.eu/energy/> (ďalej len „výkladová poznámka Komisie o NRO“), časť 5.

35 Pozri v tejto súvislosti návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Geelhoed vo veci Connect Austria (C-462/99, EU:C:2001:683, body 43 až 49). Pre ďalšiu diskusiu pozri napríklad DE SOMER, S: *The powers of national regulatory authorities as agents of EU law*. ERA Forum, Vol. 18, 2018, s. 581 – 595, najmä s. 589 – 593.

36 Pozri výkladovú poznámku Komisie o NRO (pozri poznámku pod čiarou 34 vyššie), s. 20.